

12. ZAŁOŻENIA DO PROGRAMU EFEKTYWNEGO ZARZĄDZANIA ENERGIĄ

Założenia do Programu efektywnego zarządzania energią dla regionu WJM zostały opracowane w celu realizacji części zadań w oparciu o następujące dokumenty i akty prawne:

- Ustawa o efektywności energetycznej z dnia 15 kwietnia 2011.
- Ustawa o wspieraniu termomodernizacji i remontów z dnia 21 listopada 2008 roku
- Znowelizowana Ustawa prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997
- Polityka energetyczna Polski do 2030 roku
- Drugi Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski 2011 dokument przyjęty przez radę Ministrów w dniu 17 kwietnia 2012 roku

Ustawa o efektywności energetycznej

Główne zadania Ustawy o efektywności energetycznej z dnia 15 kwietnia 2011 roku to zapewnienie efektywności energetycznej oraz promocja innowacyjnych technologii, które zmniejszają szkodliwe oddziaływanie sektora energetycznego na środowisko. Ustawa określa cel w zakresie oszczędności energii, z uwzględnieniem wiodącej roli sektora publicznego. Ustanawia rynkowe mechanizmy wspierające w formule „białych certyfikatów”, co przyczyni się do zwiększenia efektywności wykorzystania energii. Ustawa wdraża zapisy dyrektywy europejskiej 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych

Ustawa o wspieraniu termomodernizacji i remontów

Ustawa z 21 listopada 2008 r o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz.U. 223, poz. 14590) zastąpiła wcześniej obowiązujące przepisy, które przez ostatnie 10 lat były podstawą realizacji termomodernizacji budynków przy korzystaniu z pomocy Państwa. System finansowej pomocy na cele termomodernizacji budynków obejmuje przedsięwzięcia termomodernizacyjne w następujących obiektach:

- budynki mieszkalne wielorodzinne i jednorodzinne niezależnie od ich formy własności, a więc budynki prywatne, spółdzielcze, wspólnot mieszkaniowych, zakładowe, miejskie i inne, z wyjątkiem budynków jednostek budżetowych,
- budynki zbiorowego zamieszkania o charakterze socjalnym, takie jak dom opieki, dom studencki, internat, hotel robotniczy, dom rencisty itp.,
- budynki służące do wykonywania zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego jak np. szkoły, budynki biurowe gmin itp,

- lokalne źródła ciepła (osiedlowe kotłownie i ciepłownie) lub węzły cieplne i lokalne sieci ciepłownicze o mocy do 11,6 MW.

Przepisy ustawy dotyczą także całkowitej lub częściowej zamiany istniejącego źródła energii na źródło niekonwencjonalne np. kolektor słoneczny, pompa ciepła, kocioł na biomasę itp. Ustawa przewiduje, że głównym źródłem finansowania inwestycji termomodernizacyjnej jest kredyt bankowy udzielany na warunkach komercyjnych. Właściciel budynku może kredytem sfinansować do 100% kosztów inwestycji. Formą pomocy, którą inwestor, może otrzymać ze strony budżetu Państwa jest premia termomodernizacyjna.

Polityka energetyczna Polski

Polityka energetyczna dla Polski do 2030 roku została opracowana zgodnie z art. 13 – 15 ustawy – Prawo energetyczne i przedstawia strategię państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką. W ramach zobowiązań ekologicznych Unia Europejska wyznaczyła na 2020 rok cele ilościowe, tzw. „3x20%”, tj.:

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do roku 1990
- zmniejszenie zużycia energii o 20%
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% całkowitego zużycia energii w UE.

W grudniu 2008 roku został przyjęty przez UE pakiet klimatyczno-energetyczny, w którym zawarte są konkretne narzędzia prawne realizacji ww. celów. Polityka energetyczna poprzez działania inicjowane na szczeblu krajowym wpisuje się w realizację celów polityki energetycznej określonych na poziomie Wspólnoty.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku jest uznawana za strategię sektorową. Oprócz działań określonych bezpośrednio w dokumencie, cele określone w Polityce będą realizowane również poprzez inne sektorowe programy rozwoju oraz programy operacyjne, np. Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko”. Wsparcie z funduszy europejskich inwestycji, jest niezwykle ważnym elementem realizacji polityki energetycznej. Istotnym elementem wspomagania realizacji polityki energetycznej jest aktywne włączenie się władz regionalnych w realizację jej celów, w tym poprzez przygotowywane na szczeblu wojewódzkim, powiatowym lub gminnym strategii rozwoju energetyki.

W celu realizacji poprawy efektywności energetycznej zostały podjęte następujące działania przedstawione w „Polityce energetycznej Polski do 2030 roku”:

- Ustalanie narodowego celu wzrostu efektywności energetycznej;

- Wprowadzenie systemowego mechanizmu wsparcia dla działań służących realizacji narodowego celu wzrostu efektywności energetycznej;
- Stymulowanie rozwoju kogeneracji poprzez mechanizmy wsparcia, z uwzględnieniem kogeneracji ze źródeł poniżej 1 MW, oraz odpowiednią politykę gmin;
- Stosowanie obowiązkowych świadectw charakterystyki energetycznej dla budynków oraz mieszkań przy wprowadzaniu ich do obrotu oraz wynajmu;
- Oznaczenie energochłonności urządzeń i produktów zużywających energię oraz wprowadzenie minimalnych standardów dla produktów zużywających energię;
- Zobowiązanie sektora publicznego do pełnienia wzorcowej roli w oszczędnym gospodarowaniu energią;
- Wsparcie inwestycji w zakresie oszczędności energii przy zastosowaniu kredytów preferencyjnych oraz dotacji ze środków krajowych i europejskich, w tym w ramach ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, regionalnych programów operacyjnych, środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;

Drugi krajowy plan działań

Drugi krajowy plan działań zawiera opis środków poprawy efektywności energetycznej ukierunkowanych na końcowe wykorzystanie energii oraz obliczenia dotyczące oszczędności energii uzyskanych. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Gospodarki, z zaangażowaniem Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz Krajowej Agencji Poszanowania Energii S. A. (KAPE). Efektywność energetyczna² jest ważna, nie tylko dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa dostaw energii, ale również dla wzrostu konkurencyjności polskich przedsiębiorstw oraz poziomu zamożności społeczeństwa. Polska będzie dążyć do osiągnięcia celu w zakresie oszczędności energii w taki sposób, aby jego realizacja następowała w sposób opłacalny pod względem ekonomicznym czyli efektywny kosztowo. Efektywność energetyczna jest atrakcyjnym ekonomicznie środkiem przyczyniającym się do redukcji emisji CO₂. Po przeprowadzeniu analizy istniejących programów i środków poprawy efektywności energetycznej oraz planowanych w ramach polityk krajowych dokonano, na potrzeby Krajowego planu działań, wyboru działań priorytetowych i wprowadzono dodatkowe, nowe środki, które zapewnią realizację krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią. W rezultacie określono następujące środki poprawy efektywności:

1. Środki w sektorze mieszkalnictwa (gospodarstwa domowe)
 - Fundusz Termomodernizacji i Remontów (kontynuacja).
2. Środki w sektorze publicznym

- System zielonych inwestycji (Część 1) - zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej (nowy).
- System zielonych inwestycji (Część 5) - zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych (nowy).
- Program Operacyjnego „Oszczędność energii i promocja odnawialnych źródeł energii” dla wykorzystania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego w latach 2012-2017 (program w przygotowaniu).
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) - Działanie 9.3 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej (kontynuacja).

Obniżenie zużycia energii w regionie WJM

Działania obniżenia zużycia energii w regionie WJM zawarte w aktualizacji masterplanu mają na celu ograniczenie zanieczyszczeń powietrza w regionie. Tylko kompleksowa ochrona środowiska – wód i powietrza sprawi, że region pozostanie unikatowym w skali całej Unii Europejskiej. Obecnie Gminy mają już zrealizowaną część zadań z zakresu poprawy efektywności energetycznej. Część budynków użyteczności publicznej: szkoły, urzędy, ośrodki zdrowia, OSP, świetlice wiejskie, przedszkola itp. zostały częściowo lub całkowicie poddane termomodernizacji.

Dalsze działania związane zmniejszeniem zużycia energii w pozostałych budynkach użyteczności publicznej muszą uwzględniać wymogi Zawarte w Rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 5 lipca 2013 roku w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Rozporządzenie to określa bardziej rygorystyczne wymagania dotyczące wartości maksymalnego wskaźnika EP (kWh/m²*rok) określającego roczne obliczeniowe zapotrzebowanie na nieodnawialną energię pierwotną do ogrzewania, wentylacji, chłodzenia oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej i oświetlenia dla budynków użyteczności publicznej. W rozporządzeniu została określona perspektywa czasowa dochodzenia do coraz bardziej rygorystycznych wymagań. Obejmuje ona lata 2014, 2017 i 2021

Dla budynków użyteczności publicznej od 1 stycznia 2021 roku maksymalna wartość wskaźnika EP zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną będzie musiała być poniżej 45 (kWh/m²*rok). Zaostrzone będą wymagania co do wartości współczynnika przenikania ciepła U_{max} (W/m²*K) dla przegród zewnętrznych. Dla ścian zewnętrznych U_{max}<0,2; dla stropów U_{max}<0,15; dla okien U_{max}<0,9.

Inwentaryzacja

W aktualizacji masterplanu poddano analizie energetycznej 455 budynków użyteczności publicznej. Określona została emisja CO₂ do atmosfery wszystkich budynków, nowych, po częściowej jak i całkowitej termomodernizacji oraz budynków, które należy poddać termomodernizacji. Emisja została określona na podstawie rodzaju paliw używanych do ogrzewania wydanego przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami w ramach Wspólnotowego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji. Całkowita emisja CO₂ z tych budynków w stanie obecnym wynosi 16 212 Mg/rok. Najwięcej zanieczyszczeń pochodzi z gmin miejskich. Budynków nowych lub po częściowej lub całkowitej termomodernizacji na terenie WJM jest 154. Termomodernizacji poddane zostały w większość budynki szkół oraz urzędów miast i gmin. Część budynków jest zabytkowa, dlatego też zakres prac termomodernizacyjnych jest ograniczony uwarunkowaniami WUOZ.

Planowane działania

W sytuacji gdy część budynków użyteczności publicznej została już zmodernizowana planowane działania prowadzące do redukcji emisji skupiły się w dwóch kierunkach:

- dokończenie kompleksowych prac termomodernizacyjnych w pozostałych budynkach regionu WJM.
- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii - budowa kotłowni ekologicznych, rozbudowa sieci ciepłych z kotłowni ekologicznych wykonanie pomp ciepła jako wspomagających źródeł zasilania ogrzewania budynków, instalacje solarne, ogniwa fotowoltaiczne).

Zaplanowana większość OZE dotyczy budowy gruntowych pomp ciepła jako wspomagających źródeł zasilania do ogrzewania budynków szkół zlokalizowanych głównie na terenach wiejskich. Szkoły te są preferowane do zamontowania pomp ciepła ze względu na większą dyspozycyjność terenu potrzebną do wykonania odwiertów.

Emisja zanieczyszczeń

W wyniku zrealizowania pierwszego kierunku - wykonania kompleksowych termomodernizacji nastąpi redukcja emisji CO₂ z o 3 734 Mg/rok (23%). Natomiast wprowadzenie odnawialnych źródeł energii spowoduje zmniejszenie emisji CO₂ o 3 078 Mg/rok (19%).

Nakłady inwestycyjne

Przewidywany koszt termomodernizacji budynków użyteczności publicznej wyniesie 60,2 mln zł. Koszt wprowadzania odnawialnych źródeł energii wyniesie 31,2 mln zł. Razem na inwestycje przeznacza się 91,4 mln zł